

БЕОГРАД - Председник Републике Српске Милорад Додик је раније био миљеник Вашингтона, али последњих година изазива незадовољство Запада захтевима за већу аутономију РС, показују тајне депеше америчких дипломата до којих је дошао сајт Викиликс.

Додик је, откривају материјали у које је Ројтерс имао увид, отворио старе ране када је 2009. казао да босански муслимани стоје иза напада на сарајевској главној пијаци 1994. и 1995. када је погинуло више од 100 људи.

"Порицати чињенице о тим нападима је исто као да поричете Сребреницу, а они који то чине биће третирани као они који негирају Холокауст - у најбољем случају сматраће се маргиналним елементима, на суманутој маргини и са дубоко негативним програмом", казао је Додику тадашњи амерички амбасадор у БиХ Чарлс Инглиш, дипломата ветеран који је годинама службовао на Балкану.

На састанку у септембру 2009. описаном у једној од десетак депеша говори се о Додиковом све пркоснијем ставу и његовој тежњи ка сецесији, тежњи коју многе дипломате и званичници у региону виде као највећу опасност за стабилност на Балкану данас, преноси Ројтерс.

Депеше откривају и да је Вашингтон желео да с тим у вези високи представник у БиХ (ОХР) заузме оштрији став.

"Додик постаје све више - и све опасније - пркосан и једак у одсуству јасног одговора високог представника", написао је Инглиш у депеши из јуна 2009. године.

Дипломате и аналитичари већ дуго спекулишу о циљевима "грубог и помало плаховитог лидера СНСД", како се у депеши из 2006. говори о Додику. Други допис из маја 2009. описују његову "халабуку" као опасну, ма какав био његов циљ.

"Иако Додикова реторика звучи неупућенима као апсурдно позерство, јавност у РС узима је здраво за готово, а њега види као браниоца РС", истиче се у депеши и додаје да "у најмању руку то ствара климу у РС у којој је било ком политичару, па и Додик, немогуће да направи компромис, укључујући оне који се тичу државних реформи неопходних да би се Босна приближила НАТО и ЕУ".

"Још је опасније што се ствара клима у којој Срби виде државу као непријатеља, а јавности у РС се уливају наде да ће у извесном тренутку Додикови 'легални аргументи' превагнути и да ће РС на крају осигурати разлаз - наде које додатно јачају Додикове редовне спекулације о таквој могућности", наводи се у депеши.

У једној депеши, написаној после састанка Додика и четворице генерала босанских Срба 2007. помиње се забринутост коју је изразио босански министар одбране Селмо Цикотић.

"Цикотић је рекао да располаже обавештајним информацијама да Русија и (ондашњи) премијер (Србије Војислав) Коштуница отворено храбре Додика и подстичу га у настојањима да дестабилизује ситуацију", написао је амбасадор Инглиш.

"Цикотић је позвао амбасадора да не одустаје од супротстављања премијеру РС Додик који из политичких разлога ствара вештачку кризу. Цикотић је рекао да би само 'веродостојна претња силом' натерала Додика да уступи."

На питање Ројтерса да прокоментарише депеше, Додик је казао да оне показују континуирани модел страног мешања у збивања у Босни.

"Амбасадори не треба да воде земљу, они треба да се понашају онако како се понашају у другим земљама, то ми желимо", навео је он.

Додик је рекао да је амбасадор њега описао "грубим и лакомисленим". Председник РС је додао да је његово вођство показало супротно.

"Само стабилна особа може да издржи толики притисак који су нам наметнули људи попут Енглеза" , изјавио је Додик.

Депеше указују и на то како политичке поделе унутар ЕУ и другде компликују способност међународне заједнице да пружи одлучни одговор на изазове у БиХ.

"Саговорници из ЕУ изразили су забринутост поводом Додикових претњи у БиХ", каже се у депеши из 2007. о консултацијама САД и ЕУ које се тичу БиХ. "Неколико саговорника довело је у питање спремност ЕУ да подржи оштрије мере, укључујући оне које би подразумевале да се Додик на крају смени".

У априлу 2009. Инглиш је изразио сумњу у то да ли је ЕУ у стању да да адекватну подршку Босни када се заврши мисија ОХР.

"Нисмо толико сигурни да ли су Европљани спремни да руководе Босном после ОХР", написао је Инглиш у депеши под називом "Шта да се ради с проблемом званом Босна".

"Док у Европи, можда, верују да је њена привлачност довољна да се превазидју дубоке етничке поделе у Босни и њене нефункционалне државне структуре, докази говоре друкчије. Део проблема је у томе што је сама ЕУ подељена у погледу Босне. Медју државама чланицама само пар њих, а пре свега Британија, јасно схватају опаности које носи са собом тренутна политичка динамика Босне. Тиме што ће напосто да потисне у страну проблем Босне, ЕУ ризикује да се у Босни понови динамика ЕУ-САД из 1991", упозорио је Инглиш.

"Срби реагују на 'штап' (тј. санкције), али ми се морамо решити да га применимо у случају потпуне непомирљивости", закључује у депеши тадашњи амерички амбасадор у БиХ.

(Танјуг)